

Logopèdia:

Una de les preocupacions dels pares amb fills que s'apropen als tres anys és que el seu fill encara no parli... De sobte, adonar-se que el seu fill arriba a aquesta edat i que diu molt poques paraules, que parla poc clar, que només parla en algunes situacions concretes, i que sovint no vol parlar..., és un motiu de consulta habitual dels pares als professionals de la petita infància. Sovint la resposta que troben és diversa i depèn del professional que la respongui. Curiós..., perquè l'infant és només un i la pregunta és sempre la mateixa: “per què el meu fill encara no parla?”

Els pares estan preocupats. Mil pensaments comencen a viatjar en la seva ment i l'angoixa cada vegada va creixent més. Mira per on, en la mateixa família “hi ha un cosinet que a la seva mateixa edat ja parlava molt clar”...

Llavors comença un peregrinatge molt variat...

Intentem posar-nos en una situació quotidiana: un nen a punt de fer els tres anys, fill únic, pares que treballen. El nen cada dia va a l'“escoleta”, cada dia els seus avis el recullen de l'“escoleta”. El nen es diu Pere.

Un dia, la mestra de l'“escoleta” comenta als pares que el nen no parla i que “convindria consultar-ho a algun especialista, ja que és preferible fer tot el que es pugui fer com més aviat millor”...

Els pares d'en Pere demanen hora al pediatra per a una revisió habitual. La mare d'en Pere sap que el seu fill no té “res” però no parla, i aquest serà un dels temes principals a preguntar en la consulta del metge.

Ho consulten i el pediatra treu importància al tema, els diu que “tranquils, seguiu fent el que feu, que el nen parlarà en qualsevol moment”... En tot cas, els diu que si volen poden consultar un logopeda... Surten contents però intranquils. La mosca segueix darrere l'orella, no s'han quedat satisfets.

Llavors, un altre dia tenen hora amb un equip d'atenció precoç. Aparentment, el nen segueix sense dir res. Tot està dins de la normalitat, però en Pere encara no parla...

En un moment del procés, els pares comenten que és un nen amb moltes otitis. Aleshores se sospita d'una possible alteració sensorial i se'l deriva a l'otorinolaringòleg per fer

“AVIAT FARÀ TRES ANYS I ENCARA NO PARLA...”

les valoracions oportunes. L'alteració sensorial queda totalment descartada: es conclou que el nen hi sent estupendament. Però continua sense parlar massa. I els pares amb la mateixa angoixa.

En un altre moment del procés, es comença a parlar de com es relaciona el nen a casa. Els pares expliquen una situació de casa molt habitual: “en Pere es posa a jugar i de cop i volta vol que nosaltres juguem amb ell, plora. Hi anem de seguida i estem allí. Para de plorar. Però, és clar, mmmh..., no podem estar tota l'estona jugant amb ell perquè tenim mil coses a fer... Llavors, torna el plor...” O una altra: la mare comenta: “jo no l'entenc quan fa com si volgués parlar, i com que senyala i sé què és el que vol, doncs jo li dono el que necessita i llestos, li dic que parli més, que així no l'entenc, i després em genera una frustració que, que... Quan veig que es posa a plorar... Buf! No sé com he de comunicar-me amb ell...”

És la normalitat. La mateixa normalitat amb què actua el nen quan no parla i plora per poder dir el que vol o necessita. Evidentment, una situació d'aquest tipus es pot multiplicar per 24 hores el 365 dies de l'any. Què fa, doncs, en Pere quan plora? Demana atenció. Ens està dient que vol parlar, però que així no ho pot fer.

És la realitat més normalitzada. La que passa en moltes cases, en moltes famílies..., i sovint no passa res. Ens adonem que “la cosa no funciona” quan el nostre fill es rebel·la a aquesta situació amb el seu desenvolupament del llenguatge; li toca parlar i no ho fa.

I llavors els pares d'en Pere pensen...: “tantes anades i vingudes per veure el que ja sabíem...”

Perquè en realitat la situació plantejada passa moltes vegades al dia... Però, és clar!, com pot ser que això tingui a veure amb el fet que el nostre fill no parli?”

Segurament hi haurà molts casos d'infants amb aquestes circumstàncies, i no tenen cap alteració en el desenvolupament del seu llenguatge. En aquest escrit em vull centrar en els molts casos que consulten tenint la dificultat lingüística i una situació ambiental semblant a la descrita. Justament, quan canvia aquesta situació i canvia la comunicació entre els pares i el fill, passa alguna cosa i l'infant comença a deixar anar paraules.

Cada infant, cada situació o cada família té la seva recepta. I s'ha d'observar i ajudar a veure el que funciona i el que no funciona

Tots sabem que no hi ha varetes màgiques ni tampoc receptes universals... Cada infant, cada situació o cada família té la seva recepta. I en

la majoria dels casos s'ha d'observar i ajudar a veure el que funciona i el que no funciona. Així ja comença a establir-se el canvi. En Pere té l'espai per poder dir el que vol i els interlocutors que l'escoltin. Llavors, comença un procés de comunicació que ja no es podrà aturar.

Les causes per les quals un infant no parla poden ser diverses. Lluny de qualsevol cas amb una patologia neurològica de base, amb alguna síndrome específica, amb algun trastorn del tipus que sigui, lluny de qualsevol etiqueta que porti el **meu** fill des que va néixer, i/o portant-la, la situació descrita anteriorment passa en la majoria de les famílies del nostre temps. El que vull dir és que en Pere és aquell nen amb dificultats motrius, és el nen que té un problema de relació, és el nen que quan va néixer es va comunicar als seus pares que tenia una síndrome, i és el nen que fa una rabieta quan vol alguna cosa i no l'obté. Per damunt de qualsevol “cosa”, és un nen, i és el **meu** fill.

Tornant a la situació, si poguéssim observar dos infants de la mateixa edat i en moments de desenvolupament similars, podríem trobar respostes diferents. O a l'inrevés: amb situacions diferents es poden trobar respostes molt semblants. Això ens indica que l'infant és únic i que no hi ha protocols que valguin.

És important donar l'espai, el temps, el silenci, el joc, la calma, la confiança, la serenitat, el dilema..., perquè el llenguatge de cada un acabi essent comunicació per a tots

Quan l'infant no "diu", val la pena escoltar-lo. És important saber que la no comunicació és comunicació. Llavors, què faig? El respecto i actuo coherentment, sense donar missatges contradictoris. Quan un infant no parla, sovint ens diu que no pot parlar, que no té la necessitat, l'espai o la persona. I no parlarem perquè ens obliguin, parlarem quan tinguem alguna cosa a dir. L'infant també ho farà així, i és important donar l'espai, el temps, el silenci, el joc, la calma, la confiança, la serenitat, el dilema..., perquè el llenguatge de cada un acabi essent comunicació per a tots.

Quins són els indicadors que ens alerten d'un problema de llenguatge i/o de comunicació?

- "El meu fill ja té un mes i encara no fixa la mirada ni pot succionar o rebutja persistentment l'aliment."
- "El meu fill té tres mesos i encara no somriu, ni té interès per iniciar interaccions, ni respon a estímuls auditius."
- "El meu fill té sis mesos i no emet cap so o ho fa de forma totalment indiscriminada."
- "El meu fill té nou mesos i no reconeix ni el seu pare ni a mi, no balboteja ni experimenta amb els sons."

- "El meu fill ja té un any i no reclama l'atenció, no imita, no té interès per les joguines i no pronuncia cap síl·laba."
- "El meu fill té un any i mig i encara no senyala, no entén ordres senzilles, no té argot comunicatiu."
- "El meu fill té dos anys i encara no té un llenguatge amb intencionalitat, encara que no se l'entengui."
- ...

Segurament n'hi haurà d'altres, i segurament podrem trobar infants que mostrin aquests signes només en moments puntuals i que poden ser totalment passatgers i no evidenciar cap tipus de problemàtica. Això són els signes d'alerta, per estar alerta! Així és com funciona l'atenció precoç: detectar per tal de poder actuar. I no passa res.

El llenguatge és la punta de l'iceberg. És allò que es veu. I quan no es veu, ens preocupem. És a dir: quan sorgeix el llenguatge en un infant, de cop i volta la conducta de l'adult és "mira com parla!"; quan l'infant no diu res, la seva conducta és "buf!, i és que encara no diu res..." Evidentment, la primera conducta genera llenguatge..., i justament el genera en qui ja l'ha començat a mostrar. La segona conducta difícilment farà possible que l'infant comenci a parlar.

És la punta de l'iceberg perquè és el que es veu. La resta, veient que l'infant no parla, queda absolutament amagada. I augmenta la preocupació dels pares, i la sobreprotecció. Evidentment, fa por pensar que si **el meu fill** no parla, com es podrà comunicar? El llenguatge és la nostra targeta de presentació, vulguem o no, i ens indica moltes coses d'una persona: com es comunica, com parla, quina veu té, quines paraules fa servir i amb quin to, com acompanya la parla, si hi ha moviment...

Se'ns acuden milers de preguntes davant de situacions tan íntimes, tan especials i tan

importants com el que li passa al **meu fill**. I són molt poques les respostes concretes i protocol·litzades. M'atreveria a dir que no n'hi ha.

Aleshores, seguim preguntant els mateixos interrogants de sempre: quina és la "normalitat" d'un infant?, quan ha de començar a parlar?, què significa parlar?, és el mateix parlar que comunicar-se?, què puc fer perquè parli?, per què quan joestic davant parla com si encara fos més petit o simplement no parla?

En cap cas ho pretenc contestar. Amb aquest article només vull reflexionar sobre l'itinerari o la trajectòria que molts pares fan o faran. Trobo arriscat escriure lleugerament sobre un tema tan delicat com aquest. No es tracta de buscar culpables de per què les coses són com són. Suposo que el que tots fem és intentar solucionar

allò que no funciona. És el que fan els professionals, és el que fan els pares quan el seu fill no parla i és el que fan els infants quan volen parlar i no poden: **BUSCAR SOLUCIONS!**

Quins pares no voldrien que el seu fill estigués bé i que fos feliç? Darrere de qualsevol actitud dels mateixos pares hi ha una preocupació, sinó no es consultaria, està clar. Llavors, com a professionals, penso que no podem fer altra cosa que reconèixer que estem davant dels millors pares del món i acompanyar-los en el màgic procés de la comunicació.

Neus Martorell Dols
Logopeda
Col·legiada núm. 039
martorell@creix.com
www.creix.com